

2. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
3. Рогов. Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании: Учебное пособие. – М.: ВЛАДОС, 1996. – 529 с.
4. Орієнтовне календарно-тематичне планування інтегрованого курсу «Я досліджую світ. 1 клас. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://svitdovkola.org/1>
5. Я досліджую світ : підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко — Київ : Світич, 2018.

Яцик І. С.,

кандидат філософських наук, доцент, докторант
Національної академії державного
управління при Президентіві України

ІННОВАЦІЙНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЕКТУ «НА КРИЛАХ УСПІХУ»

Пошук нових форм і методів навчання учнів, змін програм спонукали долучитись у 2018-2019 навчальному році до освітнього проекту «На крилах успіху».

Орієнтири для оновлення форм, методів організації освітнього процесу, шляхів структурування змісту освіти задають прийняті в 2017-2018 роках документи: Закон України «Про освіту», Державний стандарт початкової освіти та освітні програми [7, с. 412].

Відповідно до визначених у Державному стандарті цілей початкової освіти, Проект розроблено з метою нормативного забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання на наступному рівні освіти [3].

Проект акцентує увагу на навчанні учнів вміти застосовувати отримані знання, бачити сфери їх використання, відшукувати нову інформацію. Разом із наскрізними вміннями (уміння читати та розуміти прочитане, виявляти ініціативу, творити, приймати рішення, застосовувати емоційний інтелект, співпрацювати в команді та інші) ці компетентності становитимуть основу успішної самореалізації учня.

Проектом зроблено важливий крок до зменшення навчального навантаження на учнів. Ґрунтуючись на засадах особистісного, діяльнісного, компетентнісного, інтегративного підходів, Типовий навчальний план Проекту передбачає структурування предметів за провідними стилями навчальної діяльності молодших школярів: логіко-математичним, вербально-лінгвістичним, моторно-рухливим, натуралістичним, музично-ритмічним. Як результат, кількість освітніх галузей зменшено до шести, серед яких чотири мають інтегрований характер. Це предмети «Всесвіт» (інтегрує освітні галузі «Природознавство», «Суспільствознавство» та здоров'язбережувальний складник освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура»), «Українська мова» (поєднує мовний і літературний компоненти), «Математика» (має математичний і логічний складники) і «Арттехнології та ІКТ» (забезпечує

навчання переважно за музично-ритмічним та моторно-рухливим стилями). Таким чином, учні мають змогу отримати цілісні знання про оточуюче середовище [2, с. 35].

Проект є якісно новим рівнем процесу виявлення результатів навчання завдяки конкретизації навчальних дій учнів, як складників ключових і предметних компетентностей. Зміна знаннєвих орієнтирів навчання на діяльнісні простежуються й в орієнтовній тематиці досліджень, практичних робіт, навчальних проектів.

Проект побудовано з урахуванням зміни позиції сучасного вчителя з носія й транслятора знань на тьютора та фасилітатора. Вчитель, володіючи різноманітним педагогічним репертуаром, обирає найбільш доцільні для конкретного учня форми, методи та прийоми навчання. Їх вибір для реалізації Проекту має здійснюватись з позиції створення освітнього простору учнів. Це передбачає формування цілісності знань на засадах міжпредметної інтеграції й урахування вікових та індивідуальних особливостей дитини, що впливають на перебіг і результативність її навчальної діяльності й забезпечення просування за індивідуальною освітньою траєкторією в різних площинах [3].

Навчання за освітньою програмою «На крилах успіху» побудовано за принципом «навчаючи інших, навчаюся сам».

Всім відомо, що найкраще людина навчається тоді, коли навчає інших.

Саме для системної реалізації такого підходу в освітній процес учнів початкової школи вводяться казкові персонажі лаксиків (від англ. «щастя», «вдача»).

Навчання лаксиків дітьми активізує провідні види діяльності. Навчаючи лаксиків, у процесі гри діти застосовують навчальний матеріал, який вони опанували.

Лаксиків в програмі «На крилах успіху» існують не тільки для того, щоб зацікавити дітей або урізноманітнити процес навчання казковими сюжетами. У них також велика психологічна роль.

Завдяки лаксикам діти не бачить потреби розповідати вдома батькам про те, чого вони навчались у школі, оскільки батьки це вже знають. Інша річ розповідати про це своїм інопланетним друзям. Батьки діляться, що діти вдома саджають лаксиків перед собою й розповідають їм про те, що дізнались у школі. Вони із задоволенням навчають цих казкових персонажів, пробують себе в ролі вчителя.

Через уведення в освітній процес лаксиків забезпечується унікальна система оцінювання, коли діти одержують оцінку не за те, що вони знають чи не знають, а з точки зору, чи можуть пояснити лаксикам те чи інше завдання, чи їм ще треба підготуватись. До того ж це визначають самі учні, а не дорослі.

Освітнім проектом «На крилах успіху» передбачено виявлення динаміки розвитку якісних показників навчальних досягнень дитини відносно неї самої. Це простежується у визначенні в кінці кожного структурного компоненту змісту програми в окремому предметі термінів і понять, які має доцільно застосовувати дитина (без їх визначення), системи вправ із програмованою помилкою, узагальненої презентації опанованого матеріалу як опису за запропонованою структурою тощо. Такий підхід створює умови для усунення психологічного тиску та сприяє опануванню учнями способів самоконтролю, самооцінювання й самокорекції, які є складовими ключової компетентності «уміння вчитися» [3].

Особливості використання інноваційних форм організації освітнього процесу молодших школярів

Квест

Гармонійність процесу адаптації першокласників до нових умов навчання досить часто визначає подальшу долю й кожного окремого учня, і новоствореного колективу загалом, адже саме в цей період малюки засвоюють поведінкові орієнтири та навички співпраці з однолітками і дорослими. Щоб зробити входження дітей у нову шкільну спільноту легким, цікавим та яскравим, радимо провести його у формі квесту «Шкільний старт», яка запропонована освітнім проектом «На крилах успіху».

Граючи, маленькі школярики під керівництвом педагога і з допомогою старших учнів зможуть ознайомитися з розташуванням та призначенням різних приміщень школи, засвоїти нові для них правила шкільного життя, навчатися співпрацювати.

Мета квесту – ознайомити дітей з розташуванням різних шкільних приміщень, правилами поведінки у школі, традиціями, які у ній склалися; формувати уявлення про символіку держави і навчального закладу; сприяти усвідомленню кожною дитиною себе як особистості, учня, патріота, а класу – як команди, колективу, групи українців; розвивати критичне мислення в ході виконання різноманітних завдань; виховувати любов до школи, свого міста, країни, природи, формувати дружні взаємини в колективі; стимулювати інтерес до навчання.

Квест варто провести у перші тижні перебування дітей у школі. За задумом гри, учні вирушають у мандрівку Країною Знань. Подорожуючи, вони роблять 14 зупинок: першого дня дві, у решту днів – по одній [4, с. 3].

Супроводжує дітей у подорожі класовод. Учні 5-го і 9-го класів долучаються до проведення гри і виконують ролі казкових персонажів, які допомагатимуть першачкам на кожному з етапів квесту: очолюють міні-групи, пропонують ігри і завдання. Вчитель організовує гру, координує роботу груп, допомагає дітям розкрити їхній потенціал.

Під час квесту діти рухаються за картою Країни Знань, на якій зазначено всі пункти, куди мають завітати учасники гри.

Толока

Толока – інноваційна форма організації навчальної діяльності учнів початкової школи, яка передбачає спільне обговорення питань, що стосуються навчально-виховного процесу у певному класі. В освітньому проекті «На крилах успіху» толоки проводяться на початку і наприкінці кожного робочого тижня і дня. Тривалість толоки від 7 до 10 хвилин.

Метою толоки на початку робочого тижня/дня є створення позитивного настрою, визначення мети й вироблення плану діяльності на тиждень/день, налаштування учнів на роботу протягом тижня/дня, підбиття підсумків роботи протягом тижня/дня.

Ці толоки проводяться щоранку перед заняттями. Ефективність організації толоки забезпечується чітким дотриманням структури і регламенту, щоб не перевантажувати учнів.

На початку тижня толока починається з привітання учнів із початком нового навчального тижня. Педагог роздає учням новий номер журналу, за яким вони працюватимуть протягом тижня.

Метою толок наприкінці тижня/дня є підведення підсумків, визначення того, що із запланованого на толоці на початку тижня/дня вдалося досягти, а чого – ні і як

врахувати це у наступний тиждень/день. Учитель пропонує дітям пригадати за умовними позначками (малюнками), що вони запланували на толоці зранку і що з цього вдалось виконати, а що ні.

Відбувається обговорення того, як це відбувалось, що сподобалось, що не дуже, що треба врахувати для подальшої роботи тощо.

Толока має велике значення для розв'язання проблеми соціалізації дитини, її адаптації до шкільного життя, для організації взаємодії між дітьми поза уроками, на перерві, після занять, організації її діяльності в групі продовженого дня, під час різних заходів, які реалізують завдання виховної роботи, треба навчити дітей спілкуватись.

Такі заходи дозволяють учителю налагоджувати дружні стосунки в колективі. Вони сприяють згуртуванню колективу, створюють атмосферу дружньої підтримки, формують уміння співпрацювати, домовлятись, спільно вирішувати проблеми.

Селфі-аудит

Для формування компетентності уміння вчитися дуже важливо, щоб дитина сама вміла оцінювати результати своєї діяльності. Для цього треба формувати вміння самостійно знаходити свої помилки й самостійно їх виправляти та визначати, яким чином уникати їх у майбутньому.

Саме так побудована система оцінювання в освітньому проекті «На крилах успіху».

На формування в дитини вміння самостійно оцінювати результати навчальної діяльності спрямована форма роботи – «селфі-аудит» (аудит – «я перевіряю, звіряю з тим, як повинно бути, до чого я прагнув» і «selfie», тому що «я сам собі замовив цю перевірку») – це своєрідне дослідження для аналізу набутого дитиною досвіду навчальної діяльності за допомогою завдань. Сучасні діти розуміють слово «selfie», вважають процес фотографування себе цікавим і простим. Відповідно вони переносять цей інтерес і цікавість на процес оцінювання.

У процесі селфі-аудиту учень порівнює результати виконання завдання з пропонованим вчителем зразком правильного їх виконання (у будь-який спосіб – усно або на екрані). Самостійно оцінюючи виконання певних завдань, учень зафарбовує весь кружечок біля завдання, якщо виконав його правильно й готовий пояснити ласикам хід виконання. Він зафарбовує половину кружечка, якщо виконав завдання частково й для пояснення завдання ласикам йому треба ще трохи підготуватись. І не розфарбовує, якщо не виконав завдання і для пояснення його ласикам треба підготуватись ґрунтовно.

Під час організації аудиту звертаю увагу дітей на важливість чесного розфарбовування кружечків відповідно правильності виконання завдання, оскільки результати аудитів одного учня не порівнюються з результатами інших і не оцінюються. Учень самостійно порівнює результати вхідного й вихідного тематичного селфі-аудитів. Одержані висновки дозволять дитині усвідомити вплив навчальної діяльності на її розвиток та особистісне зростання.

У 2-му класі радимо також впроваджувати в практику аналіз помилок самими учнями за допомогою так званого прийому «Велике прання». Дитина записує маркером на смужці паперу, який знаходиться у визначеному місці в класі (15-20 см завдовжки, 6-8 см завширшки) слово з помилкою (характерною/грубою/суттєвою), виправляє помилку кольором і вішає «випрану» смужку на прищіпку у відведеному для цього місці на мотузку.

Як показує практика, це цікавий і дієвий прийом, який сприяє розвитку вміння/навички бачити/аналізувати свої помилки. До того ж, коли помилка «сохне», на неї звернена увага й інших учнів.

Завдяки цьому ми не втрачаємо інтерес дитини до навчання через її невдачі, а навпаки – пропонуємо успішно вчитись на помилках.

Висновки. Одне з пріоритетних завдань сучасної школи – формування ключових компетентностей учнів (уміння вчитися, загальнокультурної, громадянської, здоров'язбережувальної, компетентності з ІКТ, соціальної). Воно обумовлене зростанням потоку інформації, швидкою зміною та необхідністю сучасної людини оперативно опрацьовувати її. В таких умовах перед педагогами постає завдання зосереджувати увагу учнів на засвоєнні часто не пов'язаних між собою фактів, на самостійному відборі інформації, критичному її осмисленні та інших складових.

Серед ключових компетентностей, які необхідні людині для успішного повноцінного життя, особливе місце займає вміння вчитися.

Одним із шляхів формування ключової компетентності «вміння вчитися» у молодших школярів є впровадження інноваційних форм, методів, засобів, програм навчання.

Пошук нових форм і методів навчання учнів, змін програм спонукали долучитись у 2018-2019 навчальному році до освітнього проекту «На крилах успіху».

Відповідно до визначених у Державному стандарті цілей початкової освіти, Проект розроблено з метою нормативного забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання на наступному рівні освіти.

Проект акцентує увагу на навчанні учнів вміти застосовувати отримані знання, бачити сфери їх використання, відшукувати нову інформацію. Разом із наскрізними вміннями (уміння читати та розуміти прочитане, виявляти ініціативу, творити, приймати рішення, застосовувати емоційний інтелект, співпрацювати в команді та інші) ці компетентності становитимуть основу успішної самореалізації учня.

Список використаної літератури

1. Кодлюк Я. Інновації у змісті підручників для початкової школи / Я. Кодлюк // Початкова школа. – 2017. – № 12. – С. 42- 45.
2. Лосєва О.Ю Проект «На крилах успіху»: тенденції оновлення початкової школи / О.Ю. Лосєва // Зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Підготовка конкурентноздатного фахівця початкової освіти в контексті реалізації концепції «Нова українська школа» – Луцьк. – 2017. – 25 вересня. С.35-38.
3. Освітня програма «На крилах успіху». Нормативна база побудови програми. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://nakrilahuspihu.com/blog/osvitnja_programa
4. Сухаревська О. В країну знань ми відчиняєм двері – тут завжди будемо щасливі та веселі. Квест «Шкільний старт» / О. Сухаревська, С. Деріга, Т. Омельченко, М. Христин // Учитель початкової школи. – 2017. – № 8. – С. 3-12.
5. Цимбалару А. Д. Навчальний посібник для 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів «На крилах успіху» в 34 частинах // Цимбалару А. Д.,

- Пархоменко Н. Є., Бондар І. Ю. // Ч. 32.— ТОВ «Освітній центр «На крилах успіху», 2017. – 48 с. – С.2-3.
6. Цимбалару А. Д. Навчальний посібник для 1 класу загальноосвітніх навчальних закладів «На крилах успіху» в 34 частинах // Цимбалару А. Д., Пархоменко Н. Є., Бондар І. Ю. // Ч. 1-2. – ТОВ «Освітній центр «На крилах успіху», 2017. – 48 с.
7. Цимбалару А.Д. Модернізація підручників і навчальних посібників для очаткової школи на засадах дитиноцентризму // Проблеми сучасного підручника. – 2018. – Випуск 21. – С. 412-422.

Ярмова Ольга,
студентка 32 групи
навчально-наукового інституту педагогіки
(Житомирський державний університет імені Івана Франка);
Коновальчук І.М.,
кандидат педагогічних наук, викладач кафедри англійської мови
з методиками викладання в дошкільній та початковій освіті
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ФОРМУВАННЯ УМІНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В НАВЧАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Метод самостійної роботи учнів постійно в центрі уваги дидактів і психологів, які вивчають різні аспекти розвиваючого навчання. Самостійна робота відіграє велику роль у формуванні і розвитку навчальних умінь, вихованні волі, пізнавального інтересу, навичок колективної праці. В ній виявляється індивідуальність кожного учня, формується їхній інтелект і характер. Усе це сприяє засвоєнню глибоких і міцних знань. Тому, проблема самостійної роботи учнів як ефективного методу формування вміння вчитися, навичок самоосвіти є актуальною.

В процесі навчання завдання вчителя полягає не тільки в тому, щоб забезпечувати міцні знання, передбачені програмою, але й в тому, щоб розвивати самостійність і активність мислення учнів. Справа це не просте і починати його слід з перших днів навчання в школі.

Самостійна робота - це така пізнавальна навчальна діяльність, коли послідовність мислення учня, його розумові та практичні операції і дії залежать і визначаються самим учнем. Присутність самостійної роботи необхідна на уроках, так як вона тренує волю, виховує працездатність, увагу, дисциплінує учнів. Вчителю необхідно спиратися на самостійну роботу учнів, самостійне міркування, умовивід.

Самостійна робота являє собою метод, який дуже допомагає вчителю для з'ясування здібностей учнів. Працюючи самостійно, учень повинен поступово оволодіти такими загальними прийомами самостійної роботи як чітке уявлення мети роботи її виконання, перевірка, виправлення помилок. Все ширше і ширше входить самостійна робота в практику школи, різні її види. Вчителі прагнуть озброїти учнів відповідними вміннями, використовуючи для цього і класні заняття, і додаткові заняття, і домашні заняття.

Метою статті є визначити особливості формування умінь самостійної роботи молодших школярів.